Lietas Nr.C20331213

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Liepājā 2016.gada 18.oktobrī

Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:

priekšsēdētāja L.Kraule,

tiesneši R.Vīva un L.Vēbere

ar sekretāri E.Mazo, izskatīja atklātā tiesas sēdē /Pers.A/ apelācijas sūdzību par Liepājas tiesas 2015.gada 4.augusta spriedumu civillietā /Pers.A/ prasībā pret /Pers.B/ par aizdevuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu un /Pers.B/ pretprasībā par parāda piedziņu.

Aprakstošā daļa

Tiesas kolēģija tiesas sēdē

k o n s t a t ē j a:

2013.gada 10.jūnijā /Pers.A/ cēlusi prasību tiesā pret /Pers.B/ / par aizdevuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu no tā parakstīšanas brīža.

Norādījusi, ka 2007.gada februārī puses vienojušās, ka atbildētāja izmaksās prasītājai īstermiņa aizdevumu 40 000 Ls, bet līgums tiks parakstīts pēc tam, kad atbildētāja uzrādīs attiecīgu bankas pārskaitījuma dokumentu. Šāds dokuments tika uzrādīts 2007.gada 28.februārī un puses parakstījušas aizdevuma līgumu.

2007.gada 1.martā atbildētāja paziņojusi, ka banka maksājumu atsaukusi un atbildētāja saplēsusi un izmetusi, domājams, savu līguma eksemplāru. Atbildētāja paskaidrojusi, ka nevarēs aizdot prasītājai minēto summu, piedāvājusi aizdot 8500 Ls skaidrā naudā, par ko 2007.gada 16.jūnijā noslēgts īstermiņa aizdevuma līgums.

2007.gada jūlijā atbildētāja pārcēlusies uz patstāvīgu dzīvi Īrijā.

2012.gada oktobrī prasītāja sākusi saņemt vēstules no Īrijas parādu piedziņas firmām atbildētājas vārdā, kuras pieprasīja, lai prasītāja atmaksā parādu.

Prasītāja norāda, ka atbildētāja ar viltu, uzrādot bankas maksājuma uzdevumu, panākusi, ka prasītāja uzņemas saistības atmaksāt atbildētājai 40 000 Ls, kurus prasītāja nav saņēmusi. Parakstījusi līgumu, būdama maldināta, jo atbildētāja novērsusi prasītājas uzmanību no līguma sastādīšanas ar tā iznīcināšanu un savu piedāvājumu aizdot prasītājai mazāku summu citā laikā uz citiem noteikumiem, kas arī noticis 2007.gada 16.jūnijā.

2014.gada 18.februārī /Pers.B/ cēlusi tiesā pretprasību par parāda 90850,36 EUR piedziņu. Norādījusi, ka 2007.gada 28.februārī puses noslēgušas aizdevuma līgumu, ar kuru /Pers.A/ līdz 2007.gada 28.martam aizdoti 40 000 Ls, bet 2007.gada 16.jūnijā noslēgušas jaunu aizdevuma līgumu par 8500 Ls aizdevumu līdz 2007.gada 16.jūlijam. Atbilstoši aizdevuma līgumu nosacījumiem pēc aizdevuma izsniegšanas skaidrā naudā tika parakstīti aizdevuma līgumi.

/Pers.A/ nav izpildījusi pielīgtās saistības, tāpēc ir pamats piedzīt līgumsodu par aizdevuma atmaksas kavējumu un aizdevuma lietošanas procentus. 2007.gada 28.februāra aizdevuma līgumā pielīgti aizdevuma procenti – 5 % no aizdevuma summas, kas sastāda 2845,74 EUR un līgumsods, kura apmērs tiek samazināts līdz 10% no parāda summas – 5691,49 EUR. Savukārt, par 2007.gada 16.jūnija aizdevuma līgumu /Pers.A/ ir jāmaksā aizdevuma lietošanas procenti, kuru apmērs tiek samazināts līdz pamatparādam – 12094,41 EUR, un līgumsods, kura apmērs tiek samazināts līdz 10% no parāda summas – 1209,44 EUR.

Ar 2015.gada 4.augusta Liepājas tiesas spriedumu prasība noraidīta, bet pretprasība apmierināta. Tiesa norādījusi šādus apsvērumus.

Prasītāja nav pierādījusi no Civillikuma 1459.panta izrietošos priekšnosacījumus – maldinājumu, cēloņsakarību starp maldinājumu un pieviltās personas gribas izteikumu, maldinājuma prettiesiskumu un tīšu maldinājumu, tāpēc /Pers.A/ rīcībā, parakstot aizdevuma līgumu, maldība nav konstatējama. Prasītājas izteiktā griba bija saistīta ar aizdevuma līguma noslēgšanu. Parakstot aizdevuma līgumu, prasītāja apliecinājusi aizdevuma līguma noslēgšanas faktu. Līguma parakstīšana un aizdevuma saņemšana vai došana, kā tiesiskas darbības, pašas par sevi nevar uzskatīt par prettiesiskām vai nelabticīgām.

Tiesa novērtējusi arī pierādījumus – tajā skaitā AS "SEB banka" 2014.gada 23.septembra izziņu Nr.14-012-092 par to, ka uz atbildētājas vārda šajā bankā konts nekad nav bijis atvērts, tāpēc 2007.gada 28.februārī nevarēja tikt sagatavots maksājuma uzdevums.

Noraidījusi Latviešu valodas aģentūras 2013.gada 3.maija atzinumā minētos secinājumus, norādot, ka lingviste pēc būtības nevar sniegt tiesai saistošu tiesiska darījuma vai normatīvo aktu interpretāciju, kā arī izvērtēt, vai ir vai nav reāli saņemts aizdevums.

No 2007.gada 28.februāra aizdevuma līguma 1.1. un 3.1.punkta izriet, ka nauda aizņēmējam izsniegta pirms līguma parakstīšanas.

Puses aizdevuma līgumu ir parakstījušas, kas atbilstoši Civillikuma 1431.pantam ir apliecinājums naudas saņemšanai un no tā izrietošām juridiskām sekām – saistību izpildes pienākumam.

2007.gada 16.jūnija aizdevuma līgumu un faktu, ka aizdevumu saņēmusi skaidrā naudā, prasītāja nav apstrīdējusi.

Par minēto tiesas spriedumu apelācijas sūdzību iesniegusi /Pers.A/.

Norādījusi, ka pārsūdz spriedumu pilnā apmērā un lūdz to atcelt un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai.

Spriedumā nav dots vērtējums prasītājas pierādījumiem, ka atbildētāja nav izmaksājusi aizdevuma summu 40 000 Ls. Tiesa bez pierādījumiem atzinusi, ka atbildētājas rīcībā, kuru atzinusi par trūcīgu, 2007.gada 28.februārī bija naudas līdzekļi sevišķi lielos apmēros.

Prasītājai nebija iespējams iesniegt maksājuma uzdevumu, ar kuru atteikts pārskaitījums, jo prasībā jau tika norādīts, ka šo dokumentu atbildētāja saplēsusi. Bez pierādījumiem tiesa atzinusi, ka prasītāja nav vērsusies tiesībsargājošās iestādēs par krāpnieciskajām darbībām. Prasītāja ir vērsusies Valsts policijā un prokuratūrā par iespējamām atbildētājas krāpnieciskām darbībām.

Apelatore norādījusi, ka /Pers.A/ netika izsaukta uz tiesas sēdi 2015.gada 4.augustā Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā. Ne /Pers.A/, ne viņas pilnvarotajai pārstāvei nebija šķēršļu ierasties uz lietas izskatīšanu 2015.gada 4.augustā, jo tajā brīdī bijušas Latvijā. Patiesībai neatbilstoša informācija norādīta arī 2014.gada 4.augusta tiesas sēdes protokolā, ka /Pers.A/ par tiesas sēdes laiku un vietu paziņots Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā.

Tiesnese vairākkārt pieļāvusi lietas izskatīšanas novilcināšanu, kā arī nav piemērojusi procesuālās sankcijas, kad /Pers.B/ nav ievērojusi tiesas noteiktos termiņus.

Tiesnese nepamatoti atbrīvojusi atbildētāju no valsts nodevas samaksas pienākuma par pretprasības iesniegšanu tiesā 50% apmērā, pamatojoties tikai uz izziņu par ienākumiem pēdējā pusgada laikā. Lietā nebija iesniegti pierādījumi par viņas vispārīgo materiāli-finansiālo stāvokli. Tiesnese neatstatīja sevi no lietas izskatīšanas, lai gan vairākkārt tika pieteikti noraidījumi.

Motīvu daļa

Novērtējusi pirmās instances tiesas sprieduma motīvus, apelācijas sūdzības argumentus un lietas materiālus to kopumā, tiesas kolēģija atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota un pretprasība tās pārsūdzētajā daļā ir apmierināma.

Pirmās instances tiesas spriedumā konstatētie apstākļi un norādītie apsvērumi ir pareizi un pietiekami, tāpēc atbilstoši Civilprocesa likuma 432.panta ceturtajai daļai tiesas kolēģija pievienojas šī sprieduma argumentācijai.

Apelācijas instances tiesas sēdē atbildētājas pārstāve atsauca apelācijas sūdzību daļā par 25 398,26 EUR piedziņu pēc 2007.gada 16.jūnija aizdevuma līguma. Līdz ar to šajā daļā apelācijas tiesvedība izbeidzama.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu, apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā.

Starp pusēm netiek apstrīdēts fakts, ka 2007.gada 28.februārī tika noslēgts aizdevuma līgums starp prasītāju un atbildētāju par 40 000 latu aizdevumu, ko /Pers.B/ izsniedz /Pers.A/. Līgumu parakstījušas abas puses.

Lūdzot atzīt par spēkā neesošu iepriekš minēto aizdevuma līgumu, prasītāja atsaukusies uz Civillikuma 1445.pantu par darījuma spēkā neesamību sakarā ar svarīgu maldību un Civillikuma 1459.pantu, ka darījums slēgts viltus ietekmē.

Saskaņā ar Civillikuma 1458.pantu maldība ir jāpierāda tam, kas uz to atsaucas.

Tiesas kolēģija pilnībā pievienojas pirmās instances tiesas secinājumam par to, ka prasītāja nav pierādījusi ne maldības esamību, ne to, ka viņas svarīga maldība ietekmējusi darījuma noslēgšanu.

Civillikuma 1459.pants nosaka, ka viltus ir otras personas prettiesīgs maldinājums, lai viņu piedabūtu izdarīt viņas interesēm pretēju darbību vai atturēties no tās. Tāpat kā pirmās instances tiesa, tiesas kolēģija nekonstatē to priekšnoteikumu esamību, kas nepieciešami, lai atbildētājas rīcību atzītu par viltu Civillikuma 1459.panta izpratnē.

Tiesas kolēģija noraida apelatores argumentu, ka tiesa nav devusi vērtējumu /Pers.A/ pierādījumu kopumam par to, ka atbildētāja nav izmaksājusi aizdevuma summu.

Prasītāja tiesas vērtējumam sniegusi šādus pierādījumus – aizdevuma līguma oriģinālu un Latviešu valodas aģentūras lingvinistisko atzinumu, kā arī materiālus – tajā skaitā VP Kurzemes RP Kriminālpolicijas biroja Organizētās noziedzības un noziegumu ekonomikas jomā apkarošanas nodaļas vecākā inspektora lēmumu par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu – par prasītājas iesniegto iesniegumu Ģenerālprokuratūrā.

Tiesas kolēģija pilnībā pievienojas pirmās instances tiesas spriedumā norādītajam, ka lingvinistiskais atzinums nevar sniegt tiesai saistošu tiesiska darījuma vai normatīvo aktu interpretāciju un noskaidrot lietas faktiskos apstākļus un vērtējumu, vai prasītāja ir vai nav reāli saņēmusi aizdevumu.

Līguma 3.1.punktā noteikts, ka aizdevums ir piešķirts aizņēmējam līdz šā līguma parakstīšanas brīdim. No tā nepārprotami izriet, ka prasītāja saņēmusi naudu pirms līguma parakstīšanas. Prasītājas arguments par to, ka atbildētāja iznīcinājusi savu līguma eksemplāru, tādējādi apliecinot tā spēkā neesamību, tika pilnībā atspēkots atbildētājas pārstāvim iesniedzot līguma oriģināla otro eksemplāru, kas atradās atbildētājas rīcībā.

Lietā nav arī nekādu pierādījumu par to, ka līguma noslēgšanas laikā atbildētājai bijis norēķinu konts AS "Unibanka" un ka starp prasītāju un atbildētāju notikuši jelkādi naudas darījumi, ko secinājusi arī pirmās instances tiesa.

Apelatores iebilde, ka bez pierādījumiem ir atzīts, ka atbildētājas rīcībā 2007.gada 28.februārī ir bijuši naudas līdzekļi līguma summas apmērā, nepelna ievērību, jo naudas nodošanas faktu, kā jau iepriekš minēts, apliecina līguma noteikumi. Tāpat prasītājas vēršanās tiesībsargājošās iestādēs nav atzīstama par pierādījumu nenotikušam darījumam.

Tādējādi prasītājas paskaidrojumi par to, ka faktiski aizdevums viņai nav izsniegts, neapstiprinās ne ar kādiem pierādījumiem lietā un apmierināma ir atbildētājas pretprasība par 56 914,87 EUR piedziņu no prasītājas saskaņā ar 2007.gada 28.februāra aizdevuma līgumu.

Apelācijas sūdzībā norādītie apelatores apsvērumi par procesuālajiem pārkāpumiem, ko it kā pieļāvusi pirmās instances tiesa, t.i., sprieduma pasludināšana tiesas sēdē, uz kuru prasītāja neesot uzaicināta, lietas izskatīšanas novilcināšana, procesuālo sankciju nepiemērošana par atbildētājas tiesas noteikto termiņu neievērošanu, kā arī atbildētājas daļēja atbrīvošana no valsts nodevas samaksas un tiesneses neatstatīšana no lietas izskatīšanas sakarā ar pieteiktajiem noraidījumiem, nav atzīstami par tādiem, kas var būt par pamatu tiesas sprieduma atcelšanai.

Gadījumi, kad pirmās instances tiesas spriedums atceļams un lieta nosūtāma jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā, uzskaitīti Civilprocesa likuma 427.pantā un tiesas kolēģija šajā pantā uzskaitītos pārkāpumus nekonstatē.

Iesniedzot pretprasību /Pers.B/ daļēji atbrīvota no valsts nodevas samaksas. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta pirmo daļu no /Pers.A/ par labu valstij piedzenama valsts nodevas nesamaksātā daļa proporcionāli apmierinātajai prasījumu daļai, t.i., 693,91 EUR kā arī piedzenami iepriekš nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 34,29 EUR.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz minēto un ievērojot Civilprocesa likuma 432. - 434.pantu, Civillietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a:

/Pers.A/ prasību pret /Pers.B/ par 2007.gada 28.februāra aizdevuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu noraidīt.

Pretprasību apmierināt daļā par parāda piedziņu pēc 2007.gada 28.februāra aizdevuma līguma un piedzīt no /Pers.A/ (personas kods /personas kods/) par labu /Pers.B/ (personas kods /personas kods/) parādu pēc 2007.gada 28.februāra aizdevuma līguma EUR 56 914,87 (piecdesmit seši tūkstoši deviņi simti četrpadsmit *euro* un 87 centi), līgumiskos procentus EUR 5691,49 (pieci tūkstoši seši simti deviņdesmit viens *euro* un 49 centi) par laika periodu no 2007.gada 28.marta līdz 2014.gada 14.februārim un līgumsodu EUR 2845,74 (divi tūkstoši astoņi simti četrdesmit pieci *euro* un 74 centi) par laika periodu no 2007.gada 28.marta līdz 2014.gada 14 februārim, kopā EUR 65 452,10 (sešdesmit pieci tūkstoši četri simti piecdesmit divi *euro* un 10 centi) .

Izbeigt apelācijas tiesvedību daļā par EUR 25 398,26 piedziņu pēc 2007.gada 16.jūnija aizdevuma līguma.

Piedzīt no /Pers.A/ par labu valstij valsts nodevu EUR 693,91 (seši simti deviņdesmit trīs *euro* un 91 cents) un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus EUR 34,29 (trīsdesmit četri *euro* un 29 centi).

Noteikt desmit dienu termiņu sprieduma labprātīgai izpildei pēc tā spēkā stāšanās.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā trīsdesmit dienu laikā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Kurzemes apgabaltiesā.

Pilns sprieduma teksts sagatavots 2016.gada 1.novembrī.

Priekšsēdētāja L.Kraule

Tiesneši L.Vēbere
R.Vīva